

הידאו אותי! עשיתי

המחשבה המדכאה ביותר בכל הטרדיה של דליה אליהו היתה, כי שום מעשה והירות של אמה לא היה יכול למנוע את האסון, שהרי החוספת וקרבתה גרו באותו בית. משפחת צדקה ומשפחת אליהו היו ביחסים טובים, וכשבאה עזיזה

פחת צדקה מן המעברה הסמוכה אל רחוב ביאליק שבפרדס-כץ, הקים סלים צריפון במיגרש הריק. את הבית בנה שלב-שלב, כשהמשפחה כולה מצטופפת בצריפון. אך משפחת צדקה עשתה הכל כדי לצאת מן המעברה. עצבה של עזיזה לא יכלו לשאת



בעל החוספת

שלמה (סלים) צדקה. הוא היה הראשון שהעלה בדעתו מה עמד מאחורי היעלמן של אשתו עזיזה ובת-השכנים.

צדקה לבקש שדליה תשחק עם בנה לא יכול היה להתעורר בלב לטיפה אליהו שום חשש למה שהשכנה זוממת לעשות. לפני שבע שנים נאחזה הארץ בחבל-חרדה דומים לאלה שאחזה השבוע, כאשר נודע על חטיפת דליה בידי שכנה מטורפת. היתה עבודה אשה בלתי-ידועה. רחל ליון כש-שיחקה בקרבת בית הוריה בגבעתיים, עלי-ידי אלמוני אחוד-טירוף. כל מי שהיה בארץ באותה תקופה, לא יכול היה השבוע שלא להיזכר ברחל ליון ובסופה הטרדני-אנוסה ושסועה, מוטלת ללא רוח-חיים על גדר צברים. בעקבות אותו פשע שינו הורים חרדים לבניהם ובנותיהם, כי אין לתת אימון בירים ואין להתפתות אחרי ה-צעות של אנשים בלתי-ידועים.

אבל עזיזה צדקה לא היתה אשה זרה, וכאשר פיתחה את דליה לבוא עמה לא היתה עבודה אשה בלתי-ידועה. שהרי אפי-שר להזהיר ולהזהיר מפני זר — אך כיצד אפשר להזהיר מפני שכנה?

עזיזה צדקה (36) היתה יותר מאשר סתם שכנה. היא ולטיפה אליהו היו ידידות בלב ונפש. האחת היתה נכנסת לבית השניה בכל שעות היום, וכשטיפה היתה במשלט מאכל מיוחד לילדיה היתה גם עזיזה לוקחת ממנו לבניה שלה. אם קרה שבמשך יומיים-שלושה לא נפגשו השתיים, היתה עזיזה פונת אל שכנתה: "מה יש — כועסת עלי? זה שלושה ימים שלא אמרת לי שלום."

אך אהבה זו היתה כאין וכאפס, לעומת האהבה שעזיזה אהבה את דליה. היא פשוט השתענה אחריה. כשאך הופיעה הילדה, היו עזיזה של עזיזה מתמלאות שמחה. לעתים גם היו מתמלאות עצבות — על שדליה איננה בתה שלה. "איזה עיניים! איזה פנים!" נאנחה לא פעם בהערצה קי-נאית. "היא היתה צריכה להיות הילדה שלי!" את בניה שלה לא אהבה באותה מידה שאהבה את בת השכנים. בהשוואה לדליה נראו לה חסרי-חן, פחות ראויים ל-אהבתה.

במחינה כספית, היה מצבה של משפחת צדקה טוב. סלים, בעל גנריה קטנה, קיבל עבודות רבות בבניינים החדשים שהוקמו בסביבה. תחילה, כאשר עברה מש-

הלם חשמלי. זה היה יומיים לפני שנח-טפה דליה.

★ ★ ★ "אקח את הילדה איתי!"

עזיזה רצתה להיכנס לבית-החולים, אך בעלה מאן לשלחה. הוא האמין, כנראה, כי אשתו תתגבר על משבר זה, כשם שהתגברה על המשבר הקודם, לפני ארבע שנים. אפשר להבין את רגשותיו של הבעל, שרצה שאשתו תשיך ותטפל בביתה וב-ילדיה. כדי לשכנעו כי זקוקה היא באמת לטיפול במוסד, ניסתה עזיזה להתאבד. היא חתכה את ורידי ידה, אך ברגע האחרון ניצלה ממות על-ידי בעלה.

משך יומיים אלה — יום שבת וראשון — לא עזב סלים את ביתו, עקב בדריכות אחרי התנהגות אשתו. "אם לא תשלח אותי לבית-החולים", איימה היא, "אתאבד!" וב-פעם אחרת: "אתה חושב שלא אוכל להתאבד? אז דע לך: אני אטביע את עצמי ביר-קון ואקח איתי את הילדה של השכנים!"

ביום שני בבוקר החליטה עזיזה כי ה-גיעה העת לבצע את איומה הנורא. היא הביאה אליה את דליה, נתנה לה לשחק שעה קלה עם בנה צאלח בן השלוש. סלים, שראה את אשתו עוסקת בשלח-נפש בעבר-דות הבית, ובראותו את הילדים משחקים בנחת, הסיק מכך שאשתו חורה פחות-אין יותר לאיתנה וכי יוכל לעזוב את הבית ללא-חשש. הוא הלך לעבודתו.

אך שלחנה של עזיזה היתה שלווה מדר-מה. לבה סער וגעש. היא לקחה את דליה — ונעלמה. כאשר נראתה שוב, היה זה סמוך לשעה עשר בבוקר, בשכונת סלמה — והיא היתה לבדה, בלי הילדה. מוכר הי-רקות יוסף ובידה, זיהה אותה, מסר על-כך למשטרה. הוא הכיר את עזיזה מן הת-קופה בה התגוררה שם עם אמה.

★ ★ ★ "רק דחפה אותה..."

מה קרה באותו פרק זמן — שעה ר-חצי בערך — מאז עזבה עזיזה את ביתה ועד אשר הופיעה בסלמה? האם לקחה את דליה ברגל עד גשר הירקון, מרחק קי-לומטר או שניים מביתו, או שמא נסעה לשם? ומה סיפורה לה? יתכן שאמרה לה שהן הולכות לקנות אגסים, שכן בבואה אל מוכר הירקות בסלמה נעצה מבטיה ב-אגסים ושאלה אותו כמה הם עולים. היא לא שמעה את התשובה והתרחקה כשהוררית. וכשהגיעה לגדת הירקון — מה עשתה

עוד את המקום, ביחוד אחרי שלילה אחד נעורה כאשר התפרץ גנב לצריף שכן.

★ ★ ★ תסביך הדרירה

הפריצה אירעה לפני ארבע שנים. עזיזה כה נבהלה עד שעצמה התרופפו. היא נלקחה לטיפול פסיכיאטרי יקר, עד אשר שבה אליה בהדרגה שלוח נפשה. אולם לגור במעברה — לא יכלה עוד.

משך ארבע השנים שחלפו מאז, הת-נהגה עזיזה כאשר נורמאלית — כמעט. הירקון המקומי העיד כי נהגה בצלילות דעת מוחלטת, בבואה לערוך את קניותיה. היתה רושמת את סכומי הקניות, מסכמת אותם ומשלמת את החשבון לירקן. בעל הכליבו הסמוך לביתה העיד, כי מעולם לא הבחין בתופעה מורגה בהליכותיה. אך ה-מתח הנפשי היה שם. הוא התבטא במר-יבות התכופות שפקדו את בית צדקה. בא-הבתה המופרזת של עזיזה אל דליה, ובשינ-אח-כמעט שהראתה לילדיה שלה. לפני כמה חדשים ביקש בעלה לעבור למקום אחר, אך עזיזה פנתה אל מתוך-הידירות המקומי, ביקשה ממנו שלא ימצא להם דירה חדשה או קונה לדירתם הנוכחית, כי אינה רוצה להיפרד משכנתה — ובעיקר מדליה.

לפני חודש שוב אירע דבר שערער את שיווי-משקלה הנפשי. הפגום בלאו-הכי, של עזיזה, בעברה ברחוב התנפל עליה כלב. היא ברחה מפני החיה הקטנה בצחחות-בהלה, ומאז לא הצליחה להשתחרר מן ה-פחד הסמוי שהיא נרדפת. היתה זו תחי-לת של תסביך-דרירה, שנועד להתעמק ל-ממדים קליניים בהטילה את הילדה לירקון.

כלפי חוץ, עוד הצליחה עזיזה לשמור על מראה של גורמליות ושיווי-נפש. אך מחוג משפחתה התמוטטו עצביות. היא היתה צועקת על בעלה, מכת את ילדיה ופורצת בכבי לא סיבה הגיונית. בעלה לקח אותה לרופא-עצבים. המשפחה לא היתה רשומה בקופת-חולים, והבקורים עלו לה בכסף רב. לבסוף פסק ההוסא כי יש לאשפז את עזיזה במוסד לחולי-רוח, שם תקבל טיפול

לילדה? כאשר נמשתה הגופה, לא היו עליה כל סימני אלימות. אחרי שאביה יצא מהמ-כון הפאטולוגי, שם זיהה את גופת בתו, מילמל: "הא לא עשתה לה שום דבר. רק דחפה אותה למים..." היא ילדה קטנה, מספיק דחפה קטנה... לא ידעה לשחות..." עזיזה מצידה, מילמלה גירסות שונות ו-משנות לח קריה. אך תמיד חזרה לטענה עיקשת: "לא דחפתי אותה. היא נפלה לבד. ...ראיתי אנשים מתקרבים, או נבהלתי וברחתי." גם לגבי אשה בלתי-שפויה בד-עתה, היתה זו התנהגות מורגה. שהרי אם אמנם נפלה הילדה למים, ועזיזה רצתה להושיט לה עזרה, לא היתה נבהלת בר-אותה אנשים מתקרבים. להיפך, היתה קו-ראת להם לעזרה.

והילדה: האם צעקה? האם ניסתה בשניות האחרונות להתחמק מידי האשה, כשנוכחה לדעת מה היא מתכוונת לעולל לה? מכל מ-קום, איש לא הודיע למשטרה שחש בתכונה כלשהי באותו מקום, איש לא שמע צעקה. גם לא אותם האנשים שהופעתם הבהילה, כביכול, את עזיזה.

★ ★ ★ "הירגו אותי! הירגו אותי!"

היומנאי התורן של המטה הארצי של המשטרה בתל-אביב הרים את ראשו. מולו ניצבה אשה מרוגשת. "עשיתי דבר רע מאוד!" מילמלה. "רודפים אחרי ורודפים להרוג אותי!". היומנאי, ככל שוטר במ-דינה, היה כבר רגיל לת-פצות משונות ב-אלה. הוא הרגיע את האשה בכמה מלים שלא הסתירו את ספקנותו. האשה הביטה סביבה כחיה נרדפת, ובאותה פתאומיות שבה באה, סובבה לאחור ויצאה לרחוב. היר-מנאי רשם: "שעה 10.30 נכנסה אשה..."

היתה זו עזיזה אחות-בהלות. תסביך-הרדיפה התפתח לממדים היסטריים. נהג מו-נית סיפר מאוחר יותר כי הסיע אותה ליפו. אחוזת טירוף — תערובת של פחד וחוסה — ירדה לחוף הים מול כלא יפו, והחלה צועדת אל תוך הגלים. שני ילדים ששיחקו במקרה בסביבה הבחינו בנסיון-ההתאבדות. הם רצו לבית השכן, עובר העירייה בנימין משה, וקראו לו החוצה. הוא רץ לחוף, אחז בידה של עזיזה והור-בילה כילדה החוצה. "למה את עושה את זה?" שאל משה. עזיזה מילמלה: "תנו לי למות, נאמס לי לחיות".

במכונית משטרה נלקחה לתחנת מגן דוד אדום, לטיפול ראשון. לדי-אשר גולדש-טיין, הרופא התורן שטיפל בה, סיפרה ע-



בבית-הקברות קרית שאול. למרות שפרשת חטיפתה ומותה של דליה הפעירה את הארץ כולה, לא התאסף אף לא מניין בעת הלווייה של הילדה.

הסוף